

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena na leto doma 10 din. ali 40 K. V Ameriko
cena na leto 50 din. ali 200 K. Kam doma na
eden naslov od deset falatov više hodi, dobijo
naročniki i kalendar brezplačno.

„Vredništvo i opravištvo Novin je v
Črensovcih, Prekmurje“.

Vrednik Klekl Jožef, vp. plebanoš v Črensovcih.

Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali
opravištvo Novin v Črensovce Prekmurje.
Oglasi, (inserati) se tudi tu sprejmajo. Cena ednoga
kvadratnoga centimetra za ednok en dinar (4 K.)
za večkrat popust od 5% do 40%.

V deseto leto

stopijo z tov številkov Novine. Leta 1913. dec. 8. je zaglednola prva številka svetlost sveta. Prve njene reči so se etak glasile: „Na Marijin den začnem to delo, tisti den, šteroga sem pred devetimi leti Marijinlist vam obprvim do rok dao, naj je ona blagoslovi, kak je list blagoslovila. Desetletnico Marijinoga lista naj vpelajo notri „Novine za Vogrske Slovence“. Bránimo krščanstvo, ljubimo svoj jezik, svoj narod, svoj dom! Na delo! Cseföld (Črenšovci) Zalam. 1913. dec. 8. Klekl Jožef, plebanoš na pokoji.“ — I Novine so svoj cjo zasledüvale i ga tudi dosegnole, ar so na njih počivale mile roke tiste dobre matere, šteroj so zročene. Marije. Njeno nevtopeno poprijetje nam je sprosilo „Marijin list“ i toisto nevtopeno poprijetje tudi Novine. Ar smo dobri Slovenci goreče častili Bl. D. Marijo v najlepšem i najdragšem njenom naslovu, v nevtopenom poprijetji — zato se zglednola na nas i nas poslušnola i nam sprosila malomi narodeki, narodeki na smrt že obsojenomi dva lista, šteriva sta krepila njegove dušne jakosti i se borila za njegove narávne, narodne državljanske pravice i ga tak rešila. A brez velkoga boja ta zmaga ne je prišla.

Strašen boj so mogle prestati i z žalostjov moram povdarjati, ka sinovje slovenske matere, bratje po krvi, štere je rodila i nadajala slovenska mati, so bili voditelje, začetniki toga boja, boja besnoga i niskoga. — Bodi njim odpüščenö vse! Po časopisaj, med ljudstvom, po poštaj, v uradaj, vsepovsedi so začeli besneti proti Novinam. Komaj je zišla prva številka, že je poslala oblast iz slovenske Sobote žandara k meni, kak vüpm slovenski list vödavati. Tei Črenšovci so spadali pod lendavsko politično oblast i Sobota ne mela juša do te preiskave, a učinila je to iz sovraštva do slovenskoga naroda ne teliko, kak bole pod vplivom tistoga vladajočega političnoga düha, šteri je šteo vse povogrščiti i šteri je davao mite pa cesti tistim, ki so vogrščili. Strašen düh je bio to. Nese je pitalo, jeli se deli ljudem pravica ali nej, jeli se po zakoni ravna ali nej, jeli je ljudstvo pošteno ali ne, jeli so deca pobožna ali ne. Ne, toga pitanja ne bilo. Edno se pitalo samo, jeli Slovenci znajo že vogrski ali ne. Düh vogrske državne ideje je prevzeo vse; povogrščiti tüje narode, je bio jedini cjo i države i posameznikov i dostakrat ešče cerkvenih krogov. Zato so proti predpisi svete stolice, Kristušove namestnice katekizmuš vüili v večih naših školaj že vogrski, zato so mogli na Števanovo v Törnišči poslušati Slovencei vogrsko predgo, v drülih cerkvaj pa ešče večkrat, zato so vpelavali skoro v vsako cerkev vogrsko popevanje i je zgübila naša krajina vse slovenske šole. Naš narodek je bio na smrt obsojen. Za par desetlet ne bi ostao tü več en Slovenec, posebno med evangeličanci nej, kde se je vogrščina najbole razširila i razširjavala. Vogrin postali, to je bila nora žela tistoga časa. Bolelo me to do dna srca. Pri trügi svojega ljudstva ne sem mogo stati miren, zabelela me v srce njegova usoda tem bole, ar je povogrščenje velike kvare delalo tudi düšam. Odločo sem se zato, da zagovorim pravice svojega ljudstva i naslanjajoč se na podporo ljubitelov ljudstva i na zdravo jedro našega ljudstva, sam začeo z pomočjov Dev. Marije boj proti krivicam za pravice našega ljudstva. Boj je bio srdit, ar so Novine križale vse namene tistoga časa i klečeplaztvo njegovih rojakov. A zmagale so. Zmagale so, ar si je ti podpiralo, dobro slovensko ljudstvo; zmagale so, ar ste je priporočali z velikimi trüdi i težavami vi, dragi širitelje; zmagale so, ar ste vi, vsa pošüvanja vredni narodnjaki i ljubitelje ljudstva, pisatelje njihovi, prilično i brezplačno obračali orožje pera v njih za obrambo pravice; zmagale so, ar vse nas je čuvala, branila i podpirala roka tiste sladke düše, štera nam je rodila Odküpitela Jezusa. Pred njov se glasi naša zahvalna pesem pri začetki desetletnice. Pred njov se zberemo vsi, ki smo obdržali Novine: širitelje, pisatelje i naročniki i spoznamo z globočine srce kak je pisao že pri njuvoj zibelki R.I. goreč naš slovenski dijak v pesmi „Marija Pomočnica“ (Novine št. 21. 1914.) „Ne joči zdaj več narod moj! Mariji Pomočnici Veselo in lepo zapoj, Jo hvali v svojem srcil Ka proso si, ti dala je, Sovražnikom v čemere, Slovenske lepe Novine, Branitelice vere.“ Gda so z hüda Novin ne mogli zatreti, gda so se niti žandarov, niti štrofov po pošti, niti lagojih gučov ne zbojale, nego so se vrinole v vsaki kot: kmeti na stol, črevljari h kopiti, saboli na mašin, siroti na zglavniki, gda je Novine vse čtelo. ešče pek po cesti, gda je žemlje vozo, te so prišli k njim z mitami, da je oslepijo i zamučijo. Najprije mi je edna vladna stranka ponüdila, ka plača kaucijo, (brez kaucije, štera pa šla na jezere, so naimre ne smeje pisati od politike), mi da ugodnosti i čast, drülikrat mi je pa päli ponüdila okoli polmilijona koron, naj njoj Novine prek dam. Lejko bi bio zdaj za ponüjane penenze večkratni milijonar i noso bi lejko veliko čast i vživao mir v bogastvi, pa odklono sem ponüdbe, ar izdajalec, odajnik, judaš svojega ljudstva ne sam šteo i ne sam mogoči bio postati, ljübezen do njega, toga izdajastva ne mi je dovolila. Odklono sem čast, odklono bogastvo, na sèbe sem vzeo samo mržnjo, sovraštvo, preganjanje notri do prekoga soda pred vojaškov oblastjov, notri do iskanja na smrt — a od svojega cila nesem odstopo, brano sem pravice svojega ljudstva. „Novine!“ mislite nazaj, keliko ste trpele, gda ste vüpale glasno povedati, ka ide autonomija Slovenskoj Krajini! „Novine!“ Ve, samö ve, ste mele moč i batrivnost vöpovedati, čeravno je to vsakomi dovoljenje bilo razglašeno od madjarske oblasti — samo ve ste mele moč vöpovedati; Jugoslavija je naša domovina! I v toj novoj domovini ste ve zahtevale autonomijo že naprej, prle kak so v Sloveniji ali na Hrvackom mislili si na njo! I za obe reči „Jugoslavija“ i „autonomijo“, so zažvenketale sablje narodne garde proti vam i vaši vzdržatelje so den za dnevom bili v smrtnoj nevarnosti mesece dni! Jeli Novine, tak je bilo! Novine! Od boljševiških divjakov oropane i oskrunjene! Novine! od slovenske oblasti zaplenjene i obeljene! Novine! od sovražnikov slovenskoga imena po plakataj preganjane i zavržene. Novine! od neprijatelov kršćauske misli hüdo napadene, ste skoz strašnih prepadoj vodile ljudstvo, se borile za pravico! Ne gledoč na vero ali narodnost ste zagovorile pravico Madjara, Nemca tak kak Slovena, evangeličanca ali kalvinca tak kak katoličanca, sirote tak kak bogatca. Pravico ste zagovarjale za vsakoga proti vsakomi, proti vsakoj oblasti, je bila ta madjarska v prejšnjoj državi ali slovenska v novoj željenoj — žato ste bile preganjane. — Krivica vas je preganjala — a da je zmagala pravica, svedoči vaš desetletni obstanek v tej strašnih časaj.

Novine so zmagale! Slovensko ljudstvo je rešeno narodne i düševne smrti. Ostalo je slovensko i verno. A naj se ta zmaga spopolni, na prag desetoga leta postavijo Novine razvito zastavo s tem napisom: „Po zmagi v boj za popolno zmagö.“ Kršćanski düh, v zasebnom življenji i v politiki, slovenski düh, velika ljubav do nove domovine, široka autonomija i pravica do vseh brez razločka vere, narodnosti, more v popolnosti priti do valanja. Za to popolno zmago do šle Novine z desetim letom v novi boj z vüpanjom, ka materna roka Prečiste Dev. Marije, štera jih je sadila, jih bo tudi z tem sadom zmage bogato obkrala. I gda se to zgodi, se spuni našega nepozabnoga pesnika, † Miroslava žela, štero je izrazo v pesmi „Vojak v slovo“ (Novine št. 7. 1915. febr. 14.):

„Za življenje roda mojga,
Bila de se grozna bojna...“

Zvencom slave pridem znova
Bratje, sem v naš lübi kraj:

Lepša pride te nam doba:
Dom naš de zemelski raj.

To naj dosegnejo Novine v drügom desetletji svojega obstanka.

Črenšovci, 1922. dec. 8.

Na god brez greha poprijete Dev. Marije.

KLEKL JOŽEF

vp. pleb. narodni poslanec, urednik Novin.

V obrambo javne dostojnosti.

Med drugimi pokvarjenimi navadami naših dražestnih mladenk, se je začela širiti moda kratkih jank pa goli prs. Smeha vredno je, če se kakša vesnička dekla po gospodsko oblači, žalostno in jako grdo pa je, če je te obleč z ednim tudi nedostojen. Ar se s tem hantuje javna dostojnost, ščemo na tom mestu nekoliko spregovoriti od te čudne navade. Vse poštene in spametne dekline pa ženske naj ne zamerijo, na nje ne cilajo naše reči.

Bog je pri stvarjenji človeka tak za ženski kak za moški spol meo posebne namene. Primerno tem namenom je dao vsakomur posebne duševne zmožnosti. Moškoga diči trezen razum, žensko pa mehkost in lübeznivost, ar so njoj te zmožnosti pri njenom materinskem posli najbolj potrebne. Zna biti ženska skrbliiva in potrpežliiva, nego z razumom, z volov pa nemre pred moškoga. Stem neščemo ponižati ženskoga spola, nego njemi damo pravo vrednost. Ženska kak matije najnaturalnejša in najbogša vzgojiteljica, zato tudi spametnim ženskam vsa čast.

Ženske najlepši kinč pa je njena nedužnost. Že sam pogled v nedužno oko, je nekaj lepoga. Ta angelska posebnost pa ne lepša samo ženskomu spoli dušo, nego da tudi teli nekšo milobo in poštüvanja vredno dostojanstvenost. Ne čüdo, či je že vnoči pesnik opevo to angelsko lepoto nedužni duš.

Kak vsaka dobra stvar, ma tudi nedužnost v pokvarjenom sveti nebrojno neprijatelov. Proti tem neprijatelom pa se nemre ženski spol braniti z svojov mehkov naravov, zato je Stvoriteo dao ženskoj duši plašč sramežljivosti. Čast in spoštüvanje tebi, slovenska mladenka, či znaš skrivati svojo nedužnost pod tem plaščom, zaročenka si Kristušoval! Ravno ta sramežljivost pa žele, da bodi tvoj obleč dostojen in dostojno pokrito tvoje telo. Zato pa ve kratkojankaste Dorice pa Fanike ravno s tov modov kažeš kak malo vaga vaša sramežljivost. Vsaki, ki nema pokvarjenoga čütenja dostojnosti, vas obsodi. Naj služi za vzgled sledeči istinski dogodek:

V edno ves na Dolinskem je prišla nova učiteljica. Se razmi duge noge pa kratka janka. Deca so znali pridoči iz šole praviti, da so prej prišli nova učiteljica pa majo kratko janko in jako duge bele štrumlje. Glejte, kaj vam pove nepokvarjena duša mladine! To je nej sodba rafinirane prefriganosti, nego glas dostojnosti. Kam pridemo, či do nam takše parizke modne dame vzgajale deco? Glavni namen šole je pa itak vzgoja, toga vendar nišče nede tajio. Vendar pustimo za zdaj šolo, od šolske vzgoje povemo več drugokrat.

Nešterne kratkomiselne paverske dekline so že tudi začnole to razvado nasledüivati. Dnesden, kda vse ječimo pod težkimi posledicami bojne, se tak gizdavo oblačiti je dvakrat nespametno. Pravičnost ščemo meti med narodom — kak se pa pa to vküp gliha s pravičnostjov, či hodijo nešterni v svili, milijoni siromaški delavcov pa si nema skem pokriti svojo nago deco, ar gizdalinje in gizdalinke s svojov nemertüčljivostjov v obleči delajo dragočo? Kaj ščete s tem oblačenjom doseognoti? Dobro se omožiti — mogoče kakšega gospoda, učitelja, ali celo loškoga barona? Znajte pa, da se pravi zakoni ne suoveto na dopadenji v gizdavo obleki, nego na nedužnom življenji v ledičnom stani in na milošči božoj! Dekle — pamet je žamet!

Uradna naznanila.

Zakon za saditev goric. Mamo državne trtnice, gde se povlejo trte (mladi trsi) tudi občine i družbe lahko ustanovijo trtnice i minister za poljedelstvo jim bo pošiljal podporo v penazi ali jim dao vücene ljudi, da ji bodo včili. Zemljišča z odpornim trsom (divjakom) so prosta dače za 10 ali 20 let. Tudi dobijo občine ali družbe ali tisti, steri ščejo — povati trsje, od države zobston zemljo tam, gde je takša zemlja. Steri ma bar 1000 trt v cepleni, ne plača za nje porcije. Trte se vozijo po vsej državni železnici brezplačno i brzovozno, či ščemo z njimi napraviti gorice. Komi se je velka škoda napravila v trsji, dobi brezplačno trsje iz državni trtnic. Za takše prošnje niti kolka (štemplina) ne trebe. Brez carine se smejo uvažati odporne cepljene trte ali takše za cepljenje. — Vršijo se tudi poučni tečaji za cepilce trt i za kletare, na prošnjo pridejo tudi v občine potovalni učitelji za trsje. Trsje, štero rodi brez cepljenja, se sme meti samo z ministrskim dovoljenjom. (U. L. 113).

Razglas gledoč sladkanja letošnjega vinskoga mošta. Sladkanje letošnjega mošta dovoli samo pokrajinska uprava — oddelek za kmetijstvo v Ljubljani, i to 2 do 4 kile kristalnoga ali kockastoga beloga cukra na 100 litrov mošta. Sladkati se sme samo vino, štero ma menje

kak 14 ali 17 odstotkov (procentov) cukra. (U. L. 113).

Odredba o postopanju s ponavljalci na meščanskoj školi. Vüčiteljski zbor sme odkloniti vnovični sprejem dijaka meščanske šole, či je dobo vüčenec kak ponavljalec razreda na konci školskoga leta iz dvej ali več obvezni predmetov nezadosten red. (Dva iz sledeči predmetov se šteta za ednoga: lepöpis, popevanje telovadba, ženska ročna dela. (U. L. 114).

Ne smejo se strelati: 1) srne i srnice od 1. jan. do 15. okt. 2) srnjaki (baki srnski, srnčki) od 1. jan. do 31. maja. 3) zavci od 16. jan. do 31. avg. 4) divji kokotje od 1. jan. do 31. marca. 5) divje kokoši se ne smejo celo leto. 6) fazani od 1. jan. do 31. avg. 7) jerebi od 1. dec. do 31. avg. 8) divje reče od 1. marca do 31. jul. Te živali je prepovedano odavati i küpüvati po 14. dneji od dneva prepovedi. Mladi i bilice tej živali se ne smejo vničavati. Što dela proti tomü dobi od 5 do 250 dinarov kazni. (U. L. 115).

Gozdnopolicijske odredbe. 1.) Pri kak što začne sekati loč, mora prijaviti okrajnoj političnoj oblasti: či šče posekati do golega eden plüg ali več; či šče trebati tak, da poseka več kak po drevja na ednom plügi ali več plügij; či šče posekati več kak eden štrti tao celoga loga, šteroga ma na kmetiji. Pri glavarstvi dobi za to dovoljenje. 2. Prijaviti mora lastnik ali posestnik loga ali sam ali po občini (županstvu) i to samo v časti od 1. jan. do 31. marca, ali v meseci avgusti. Na prijave ne trebe kolekov (štemplinov). V prijavi se lahko prosü dovoljenje za sekanje za 2 do 10 let. Či je po dvej mesecij ne prišlo ešče dovoljenje, se sme sekati brez dovoljenja. (U. L. št. 116).

Glas.

Slovenska Krajina.

Shodi naše stranke so se vršili pod vodstvom tajnika naše stranke v Bogojini 22. i v Filovcih 23. nov. Tü se je z ednim osnovala lončarska zadruga, štere pravila ešče čakajo na odobrenje. 19. preminočega meseca se je pa vršo shod v Beltincih. Tü kak i v Bogojini se je sklenilo, da bi se té fare prikapčile sobočkomü glavarstvi. V Beltincih so izrazili ljudje tudi svojo želo, gledoč na železnico, da bi se Beltinci zvezali z Lendavov. 8. dec. se je vršo shod pri Sv. Sebeštjani. Na tej spraviščaj se je razjasno politični položaj, so se posluhñnole i našemi g. poslanci poslale pritožbe ljudstva. 10. dec. bo shod pri Sv. Bedeniki.

Krog. 15. nov. pri nas ne bilo šole. Prosimo od predsednika liberalnoga kluba, g. Jurko nadzornika, odgovor, ka zakaj ne?

M. Sobota. Na Aleksandrovoj cesti je pri nas cele noči posebno proti jütri vse živo. Praznijo se v kavarnaj zasebne sobe. Tü se prej zdaj sklenilo, ka sobočkim uradnikom ne trebe vekše plače. Majo prej zadosta ešče na piti.

Vüčiteljsko spravišče se je vršilo 8. dec. v Črensovcih za vüčiteljsko združjenje lendarvskoga okraja.

Samostojni shod v Soboti 8. dec. išče srečo, a je ne najde za samostojno stranko. Na Kranjskom i Štajarskom je stranka zgübila vso poštenje, ar je punila žepe poslancom svojim, za ljudske potrebine pa nese brigala. Zaman podpira shod minister Pucelj i kertes Mermolja. Düšnovest so si šteli samostojni tü ohladiti, ka so zglasali slabo ustavo i vrgli grozne terhe narodi na šinjek, na zadnje 800 milijonov za vojsko — a ne so si je mogli. Prekmurci političnih špekulantov neščejo poznati.

Na pitanje našega g. poslanca, zakaj se ne dovoli našim vojakom čtenje slovenskih listov, njim je vojni minister pod br. 4505 sledeči odgovor dao: 1) zapovedao sem vsemi komandam, da ne smejo braniti čtenje listov i časopisov, posebno ne slovenskih. Če bi pa tei kaj pisali proti redi vu vojski, naj se uredništvü nazaj pošljejo. 2) Taki se moro listi dostaviti tistim, kim so poslani. — Vojaki slovenski, zazavajte se pri komandaj na te odgovor, če vam ne dajo do rok Novin.

Vkradnoli so Kos Janoš i v Šalovskom bregi 2500 K., Jakiša Žuži pa ponjave, mast i druge reči v vrednosti 3000 K., Küčan Šandori v Stanjovcih so odnesli pšenico i melo v vrednosti 17000 K., pri Rituper saboli v Dankovcih belice i sad itd. Cela Krajina je puna kraje. Ednok bi že radi to tudi pisali, keliko tovajov je zgrabljenih. Zaprl i so Zrinski Ferenc iz Gorice, ar je teško rano z nožom Horvat Janoš i drugim se protio, da je gorzvuže.

V zakon so stopili Bedič Jožef trgovec z D. Lendave z Kardoš Mancikov z M. Sobote i Lipič Jožef uradnik slov. banke z M. Sobote z Kühar Šarikov z Tešanovec. Čestitamo.

Imenüvanje. Dr. Gregorec Albin je imenüvan za okr. zdravnika h Gradi, za oskrbnika v sobočko bolnišnico pa Gorečan Anton.

Novi zvon so gorpotegnoli z velikov slovesnostjov 19. nov. v Štrükovcih naši slovenski bratje evangeličanci. Vogrski so njim predgali g. Luthar Adam pastor v Püconcih, slovenski pa domači g. pastor Šiftar Karol. Tü je rojen Küzmič veliki slovenski pisateo, ki je bio pastor v Šurdi, njegov istoga imena rod pa kat. plebanoš pri Sv. Bedeniki istotak pisateo.

Na znanje starišom, šterih sinovje vojaki so l. 1898. rojeni. Naš g. poslanec so od varaždinske komande dobili za odgovor, ka je komanda njihovo prošnjo za osloboditev vojakov l. 1898. rojenih, ki služijo pri 48. pp. naprej poslala, da se vojaki domo pustijo i potom njih obvesti stariše vseh vojakov l. 1898. rojenih, ki so ešče ne doma, ka naj dajo napraviti občinsko svedočanstvo, štero podpišejo župan i trije odborniki (poglavarje) i glavarstvo. V tom svedočanstvi se natenkoma more popisati, kak dugo je služo vojak v austrovogrskoj vojski. To svedočanstvo naj pošljejo vojaka stariši ali župan komandi v Varaždin. (Štemplna ne trebe gor). — Držite se toga.

Desetletnico obstanka Novin bomo letos ednok obslüzavali. Program te že objavimo. Prosimo drage naročnike, širitele i pisatele, naj nas podpirajo, ka do Novine deseto leto posebno lepe, bogate vsebine i jako jako razširjene v miloj Slovenskoj Krajini. Teliko ovadimo, ka bi ob priliki slovesnosti radi spravili vküp vse naše širitele i je dali fotografirati, za spomin bi dali služiti tudi slovesne sv. meše za žive i pokojne naročnike, širitele, pisatele, bi meli en shod za vse naročnike v namen, da se razširi krščanski štam, ka tak preveč žele Maticerkev, mogoče bi kakše romanje napravili itd. Pa mogoče komi kakša dobra miseo pride ešče na pamet, ka bi te dobro bilo napraviti. Naj nam jo naznani, prosimo ga. Te čas pa vsi naši pisatelje, širitele i naročniki živeli, živeli, živeli i bili blagoslovljeni z vsemi dari milostnih nebes! — Vredništvo.

Deviški tretjeredniki ponovijo dec. 8. popoldnevi po večernici svojo obljübo v Črensovcih. Po obljübi je igra za njé pri šolskih sestrah v Žižkih. Redovno knigo naj vsaka kotriga z sebov vzeme.

Socijalnodemokraški poslanec Kisovar, ki organizira ljudstvo v Prekmurji ino je imeo shode v Dokležovji, Beltincih itd, je zapüsto svojo prvo ženo, z decov vred je vüstopo z katoličanske cerkve ino vzeo drugo ženo. Te mož hoče pridobiti nas Prekmurce za socijalnodemokraško stranko, ki je najhüjša sovražnica vere, za stranko, štera razpada, ve je razcepljena v 4 stranke; za stranko, štere vodstvo je poslanca Kisovara izključilo ino to v listaj razglasilo. — Lepe razmere v brezverskoj stranki! (Kak čüjemo so se dokležovčarje že spotili. Vr.)

D. Lendava. 1. december, narodni svetek, kak svetek zjedinjenja Srbov, Hrvatov i Slovencev se je obslužavalo na slovesen način v D. Lendavi. Bože službe so bile v vseh teh cerkvah: katoličanski, evangeličanski i židovski. V katoličanski cerkvi je bila slovesna sv. meša z asistencov, pri šteroj so zastopane bile vse oblasti, vojaške i civilske, šolska mladina s svojimi učitelji. Šolska deca meščanske šole so pri sv. meši pela lepe slovenske cerkvene pesmi pod spretnim vodstvom svojega ravnatelja g. Goriškega, ka je napravilo jako dober vtis na vse navzoče. Po božoj službi je moški pevski zbor zapeo narodno himno „Bože pravde“ pod preciznim vodstvom g. učitelja Turka.

Pomiloščenje vojnih beguncov. Od vojaške oblasti smo dobili sledeče obvestilo: Vsi prekmurški vojaški begunci, šteri se do konca februarja l. 1923. povrnejo i sami prijavijo oblasti, ne bodo nikaj kaštigani zavoljo svojega pobegnjenja. Prijava vojaškoj oblasti je potreba zato, da se vpišejo vsi v en spisek, šteri se te predloži v začetki meseca marca za pomiloščenje.

Kegyelem a katonaszökevényeknek. Az illetékes katonai köröktől kaptuk: Az ősszes prekmurjei katonaszökevények, akik 1923. február hó végéig önként visszatérnek és a katonai hatóságnál jelentkeznek, szökésük miatt nem lesznek büntetve. Az azonnali jelentkezés a katonai hatóságnál azért is szükséges, hogy a szökevények kellő időben jegyzékbe foglaltassanak, amely azután márc. hó elején a megkegyelmezésre fel fog terjesztetni. A katonai hatóságok szigoruan utasítva vannak, hogy ellenük semmiféle eljárás nem indíthatnak.

Ivanči. Pred par tjedni je bila lovina poleg Ivanec v logi grofa Zichy-ja. Lovino so meli v nedelo predpoldnom pod božov službov. Pri toj lovini so ne strelali tak na zavce, nego tem bolje na ljudij. Pripetilo se je naimre, da je več ljudih bilo spostrelani skoro, kak zavcov. En logar je dobo par šprijev v obraz, en poganjač pa vnogo, tretji pa Bog zna kamal! Boža kaštiga! Posvetite nedeljo! Bolje bi bilo, da bi gospoda šla tudi pred poldnevom sv. mešo poslušat. Fešter se je sam izrazo, da kelikokrat v nedeljo pred poldnevom drži lovino, nigdar nema sreče. No ja!

Tolvajija. Preminoči teden je bila vkradjena dugoveškomi krčmari Gerenčeri ena svinja. Kak se čuje, tovaj je bio z Petešovec. Svinjo je gnao skoz Lendave. Svinje nega. Tolvaj je prekdaní sodniji.

Država.

Velka zmaga delavnoga ljudstva v Ljubljani. Preminočo nedelo so se vršile občinske volitve v Ljubljani. Prejšnji občinski odbor je vlada razpustila, proti zakoni, ar je do toga ne mela juša. Razpisale so se nove volitve. Tudi novi volilni red so skovali demokrati takšega naimre, po šterom bi se njim zagvšala večina. Toda vse demokratske intrige so bile zaman. Zmagalo je sijajno delavno ljudstvo, štero se že pred volitvami združilo v takzvano „zvezo delavnoga ljudstva.“ Dobili so 35 mandatov. Demokrati i „zajedničarje“ so silno poraženi. Ljubljana je pokazala, da je za autonomijo, da obsodi danešnji demokratski režim.

Novi velki župani (főispán) so se že trgali za razdeljeno Slovenijo. Za Ljubljano je bio imenivani dr. Baltič, za Maribor pa neki dr. Ploj. Zdaj pa da vlada odstopila, so ta imenovanja spadnola tudi vodo. Ne motimose, či mislimo, da ravnoč tak bo z razdeljavanjom naše države na oblasti, kak so si to demokrati predstavljali.

Na seji finančnoga odbora se je odobrilo za zidanje šol v Srbiji, Bosni, Dalmaciji in v Prekmurji 6 milijonov Din.

Logari so uvrščeni v kategorijo državnij slug, šteri so že v toj službi najmenje 2 leti.

Princ Jürij se je preselo na dvor. Na kraljevskom dvori bo, dokeč ne odpotuje v Švico.

V Nedelišči med Čakovcom i Varaždinom se od selmalo stavi vlak. To je bila že davna žela ljudstva.

Tudi kaže na pokvarjenost: Porga (kredit) za novo oborožavanje je bila komaj dva dni stara, ka so jo vladne stranke odobrile pa že je vse bilo znakupleno za vojaške potrebe. Ne zna se, što je bio kúpivalec pa tudi ne, što je določo liferante. Pa si je nekaj dobro napuno žepe od tistij 800 milijonov dinarov, vojaki pa ne vemo če ne bodo šče itak lačni. Tak dela liberalna vlada.

Kak norijo ljudi siromake. Pokrajinska uprava v Ljubljani je dala razglas, da se naj oglašijo v mariborskoj „Ljudskoj preskrbovalnici“ siromaki, da dobijo bole falo obleko. Resan so vsi šli kúpivat. A Glejte! Blago je bilo delano med bojnov iz kopriv itd. Sploj za nikoj, vse spretno. To blago je pa ponújao Impex nekša slovenska družba, za šterov stoji Slovenska Banka. Tak so si milijonari šteli svoje nikaj vredno blago v red spraviti na račun siromakov. Tak piše mariborska „Straža“.

Kama je odromao fond za invalide od sekvestriranij posestev. Na prošnje invalidov so se dajali odgovori, da nemrejo dati nikše podpore, ka je fond zmenkao zavolo podpor siromakom. Neki poslanec pa je vsa ta imena našteo, šteri so dobili podpore. Tej „siromaki“ pa so razna bogata podjetja i milijonarski špekulantje. Tak delijo liberalni ministri siromakom podpore.

Višji šolski svet v Ljubljani je skleno, kak smo že objavili, da se krščansko mislečih učiteljski list „Slovenski učitelj“ ne sme naračati za šolske knjižnice, pač pa se mora protiverski „Učiteljski tovariš!“ Nadale je skleno pred kratkim, ka se zasebna učiteljišča, to je tiste šole v šterih nūne včijo odraščene deklice za učitelice, ka se te šole moro zapreti. Za té hūdoben predlog so glasūvali samostojni i liberalci. Kanonik Nadrah je v imeni krščanskih slovenskih starišov oster glas zdigno proti toj hūdobiji. Pravo je med drugim tem liberalnim ravnitelom: „Obžalūjem, da je te predlog stavo zastopnik učiteljstva (Jelenc). Učitelje cerkve i dūhovnikov nikdar ne bodete vničili, pač pa sami sebe! Ljudstvo vas že zdaj zaničava, po mali vas pa bo sovražilo, kak svoje sovražnike. V nekom kraji so pokopali plebanoša. Cela fara je prišla k spre vodi i točili so skuze moški i ženske. Izkušēn nadučiteo pita mladoga (liberalnoga) učitelja: „Ali ste že vidili, da bi ljudje za kakšim učitelom tak jokali?“ — „Ešče nikdar.“ — „Zato bodite spametni, pa pustite boj proti veri i dūhovnikom.“ — Pa lepi govor nikaj ne pōmagao. Učiteljišča nam bodo zaprli. Zato starišje pazite, da vam dece z kakšimi protiverskimi navuki i listi ne pokvarijo liberalci: Vse pozvedite, ka se v šoli godi.

Slovenska krščanska Socialna Zveza, delo pokojnoga velikoga dr. Kreka je pred kratkim obslužavala svojo 25 letnico v Ljubljani. K tomi družtvi spada tudi orlovsko, stero že dozdaš šte 220 odsekov.

Na podlagi krščanskih pravic izobražuje to društvo Slovence i je v 25 letaj dozorelo neprecenljive sādove. „Pevska zveza“, — štere predsednik so nam poznani dr. Kimovec kanonik, ki so že teliko lepih naših prekmurških pesmic dali na svetlo — sliši tudi k tomi družtvi i čté, že 120 pevskih zborov. V Prekmurji jedini Beltinski sliši v njo, šteroga prilično vodijo g. nadučitel Šprager. Indri ešče nemamo pevskih zborov.

Vmrli so provincijal lazaristov. 20. nov. so pustili blago svojo dūšo v Ljubljani g. Franc Jaušovec, zlatomešnik provincijal misijonarov. Pokojni so rojeni pri Velikoj Nedeli višē Lotmerka. Držali so skoz treseti let sv. misijone. O keliko dūš naših prekmurških rojakov so rešili. Bodimo zahvalni! Molimo za pokojnoga! A to še ne zadosta! Darūjimo radi na „prekmurški misijon“, ka se spuni žela pokojnoga pobožnoga moža: priti med Slovence prek Mūrel! — Poživaj blaga dūša i moli za nas v te namen! Naj pride mesto tebe tvoji dūhovni sinovje kem prle k nam!

Trgovec z deklami. Po horvaškij varašaj se klati trgovec, šteri vabi deklice 13, 14 let stare i jim obečavle lepo življenje. Čuvajte se ga!

Mladi ubijalec očo — odpūščen. V Velkom Bečkereki je 12 letni deček z hamrom vdaro po glavi očo, da obrani mater i oča je obležao mrtev. Sodišče ga je odpūstilo, ka je premladi.

Konji v krčmi. V Maribori so se prestrašili konji i začnoli bežati. Bežali so s takšov naglicov, da so v darili nad dveri v oštarijo. Natarica se je prestrašila, kda je zagledala te nenavadne goste. Vsi so se pa čūdili, kak sta konja mogla skoz razmeroma vožka vrata.

Svet.

Najvekša tiskarna (štamparija) na sveti. Najvekša tiskarna je v Filadelfiji. Tū dela 170 tiskarskij strojov (mašinov), šteri delajo dnevno 19 vōr. Dnevno porabi 280.000 kg. papera, dela v njoj 45.000 delavcov.

Evropski dug Ameriki. Evropske države so dužne 11.528,951.869 dolarov Ameriki. Eden matematik je zračunao, da bi se s te šume lahko kūpo vsakšoj družini v Ameriki eden automobil.

Najvekši parobrod, šteri je kda bio v Dubrovniku. Iz New-Yorka je odplavala 25. ovoga meseca ladja Scitia, skoz Gibraltar, Genovo, Napolj, Trst i priplavala v Dubrovnik. To je največši parobrod, šteri je kda bio v jugoslovenskom pristanišči. Jako velka prilika je to za Jugoslovane, Madžare i Romune, šteri po nizkoj ceni lahko potūjejo na tom parobrodi (hajovi).

Milanski vōrniki so poslali pápi dragoceni dar. Edno tiaro, štera je iz samoga zlata, na sredini ma kak jajce velki smaragd in mnogo drugij dragocenij kamnov ino biserov.

Egy

tanulóleány vagy fiu

fizetéssel felvétetik

Balkányi Ernő könyvnyomdájában
Dolnja Lendaván.

Naznanjam

cenj. občinstvi, da sam stopo iz družbe Bedič i dr. i zdaj na svojo roko vodim dale manufakturno trgovino v starom poslopjih. Brigao se bodem še nadalje mojim cenj. kúpcom solidno po najnižših dnevnih cenah postreči.

Dolnja Lendava, dne 7. dec.

Se priporočam JOSIP LUTAR trgovec.

Proslava 1. decembra v Črensovcih.

1. december je naš najvekši državni svetek. 1. decembra leta 1918. se je zvršilo že tak dolgo pričakovano narodno združenje Srbov, Hrvatov i Slovincov. Te den smo se združili Srbi, Hrvati i Slovenci v edno svobodno, mogočno domovino, v Jugoslavijo. Zato je te den vreden, da se ga svetli. Tak smo ga svetili tudi mi.

Prešnji den so že naša šolska deca z veselimi obrazi i navdušena okrasili svojo šolsko sobo, gde se ma posvetiti den 1. december. Toga dne zajtra se je zbrala vsa šolska mladina cele fare pri sv. božoj službi, da se tu zahvali svojim Stvoriteljem za prijeto dobroto. Na konci meše se slovesno spevala iz več sto detecih grl nad vodstvom g. Lutar Štefana nadučitelja i kantora naša lepa himna: „Bože pravde“. Po božoj službi, štero so služili g. Hauko Jožef, kaplan, se je zbrala mladina že v okrašeni šolski sobi, da tu zve velki pomen toga dneva. Na največše veselje gg. učitelom i gg. učiteljic i vse dece se je odzval povabili na to proslavo naš g. poslanec Klekl i tudi g. katehet. Meli smo prec dobro izdelan program. Spevale so se naše himne: „Bože pravde“, „Naprej“, „Lepa naša domovina“, tudi „Hej Slovenci“. Gd. učiteljica nam je v lepji rečaji povedala pomen toga dneva. Spomnila se je tudi našega narodnjaka g. poslanca Klekla, šteromi je mladina zakričala trikratni: „Slava mu, i podarila lepi šopek korinl. Na konci govora pa gromoviti „živio“ našemi junaškomi krali Aleksandri, šteroga podoba na steni je bila vsa v vencaj i zastavaj. Bilo je tudi par deklamacij i skupen pozdrav domovini (20 deklic belo oblečenih). Tudi g. poslanec so izpregovorili par besed. Na srce so nam polagali dvoje reči i to: „Ljubezen do Boga i domovine.“

Naša mladina je bila puna navdušenja, ob razki mladij so žareli od veselja, da so srečni na svobodnij tlej pozdraviti svojo lastno domovino, svetiti tak lep narodni svetek. Vidilo se je, da naši mali več popolnoma razmijo, ka je to meti svojo domovino, meti svoj prosti jezik. I kda človek vidi ta mlada srčeca tak zadovoljna, se njemi razveseli srce, vej je to zadostno poplačilo za njegov trud. Lahko pravimo, da za 5—6 let bo naša mladina se sramovala svojij starešij i jim ne bo mogla pozabiti, šteri gučijo proti domovini, šteri bi duže radi služili tujega gospoda. Ta naša mladina pa že zdaj obljublja največšo udanost domovini, štera je njena mati i ravno ta mladina bo najboljši državlan, s šterov se tudi naša ožkejša domovina, naša Slovenska Krajna, popolnoma prevodi.

Orel.

Organizatorični tečaj za Orl. podzvezo v Ljubljani, se je vršil od 13. do 25. novembra 1922. Vdeležencov je bilo prec veliko število iz cele Slovenije, dva tudi od nas, Pavle Horvat iz Bratonec in Štefan Krampač iz Gornje Bistrice. Na tečaju, se je vno go predavalo: o znanstvenosti, združništvu, gospodarstvu; posebno pa je meo te tečaj namen, da odgoja dobro vodstvo za krščansko mladinsko društvo „Orel.“

Telovadni (tehnični) tečaj za naše orlovsko okrožje se vrši v Murskoj Soboti, od 26. do 30. decembra 1922. Orl. odseki so ostro obvezni poslati na te tečaj, načelnike ino podnačelnike.

Prekmurkim dečkom damo naznanje, da je te tečaj ne samo za orle, šteri so že vpisani, nego tudi za tiste dečke, šteri so do segamao nej bili orli. Priglasite se zato kak naj več! Tu se navčite telovadbe ino druge potrebne reči, štere do vam na veliki hasek.

Starišom! Vas pa prosimo ino Vam privoščimo, da či ščete meti zdrave, močne, vrle in bogavne sinove, ne za mūdite te prilike, štera se vam zdaj ponūja, liki je pošlite na te tečaj. Tečaj ne košta nikaj. Prenočišče je zobston, samo hrano morejo prinesiti sebov. Priglasiti se trbej do 20. decembra 1922. pri orlovskom odseki v Murskoj Soboti.

Dar. Gosp. dr. Slavič profesor bogoslovja, so dali 400 kron na potne stroške dvema Prekmurcoma, šteriva sta šla na organizatorični tečaj v Ljubljano. Za dar najlepša hvala.

Domača politika.

Belgrad. Vlada je odstopila. Dneva 2. dec. se je vršila seja ministrskega sveta, na šteroj je celi Pašičov kabinet podao ostavko. To smo že zdavna čakali vsi, da se že enkrat porūši te dela nezmožen, koruptni, nasilen režim, šteri je bio eden najbolje nesposobljeni izmed vseh, ka smo ji že meli v Jugoslaviji. Dobroga nam je ne spravo nikaj, samo velke carine, tarife i dače. Pitanje je zdaj, kakša bo nova vlada. Pogajanja za novo vlado do trajala kakši 14 dni. Govori se, da krao znova Pašiči poveri sestavo nove vlade. Pašič pa šče zdaj enkrat brez demokratov vkūper spraviti novo vlado. Z demokrati je že dolgo časa kraljūvao, a ne mogao priti nikan.

Do 2. decembra je seje parlamenta odložila vlada. Klala jo strah pred horvakimi poslanci, šteri se pripravljajo v Belgrad. Stari Pašič se je že udao, ne pa Pribičević. Té še rova proti Horvatom. A večina Srbov je za sporazum z Horvati i Slovenci. Mogoče je tudi, ka se parlament razpusti, ar se preveč bojijo Horvatov, ki bi vrgli vlado. Za pune jasli se pa bojijo Pašič ne menje kak Puclj. Što de pa te kante za mleko brez carine notri vozo i je te odavao, ne pa prekdao državi kak je to Puclj včino i si bogato mesarske žepe. Od Žerjavovih i Pucljnovih svinj pa niti ne gučimo. Sama pokvarjenost v državi! — Pri odboraj pa zaistino z balkanskov manjostjov delajo vladne stranke. Nikaj ne morejo pod streho spraviti.

Svetovna politika.

Grčija. Pet ministrov i vojskovodja je vlada na smrt obsodila, ar so zgubili bitko z Törki, dva višjiva oficira sta pa na dosmrtno vozo obsojena. Obsojenim rodbinam so tudi velike štrofe naložili za plačat. Kralja je do dna genolo, gda je člio strele, ki so njegove ministre osmrtili. Strašni dogodki! — Anglija i Italija sta z Grčije domo pozvala svoje zastopnike.

Konferenca v Losani se nadaljuje. Ide se predvsem za petrolejske vretine, štere bi radi meli i Amerikanci i Francozi i Angleži, za Törke i Orke pa druge narode se malo tu brigajo. Naš minister Ninčić se dobro tu drži.

Antanta je poslala Kitajskoj noto, v šteroj zahtevle odpustitev 15 evropejcov, štere so kitajski roparje zgrabili; če jih nepusti, jo razglasijo, kak roparsko deželo.

Republika Čita se je združila s sovjetskov Rusijov. Mela bo v skupnoj državi 15 zastopnikov.

Pošta.

Starišom vojakov 48 pp. ki služijo v Črnoj Gori. Na prošnjo vaših sinov so naš g. poslanec pisali v Varaždin na komando, da l. 1898. rojeni se domo pūstijo. — Če ne bi še prišli domo, dajte njim glas, ka te to delo naznanijo g. vojnomi ministri. B. Št. Krog. Sestra je vse plačala za našo državo. Ka bi mogla zavolo viške poštne ino inozemstvo že na dva meseca dodati, naj plača vam za razne poštne, štere mate pri Novinah. J. Sitar. Vimповci. Pišite na župni urad v Bogojino p. Dobrovnik, Prekmurje. Mekiš Ferenc, Sinko, Kūreti, Uber i tovarišje. Sv. Jurij. Dajte vaše pritožbe prek oblasti. To vam že spravi pravico. Dragonič Štefan, Hodošek Matjaš i tovarišje. M. Soboti. Idite vi na državno borzo dela v Soboti. Letos je ne bilo vse v redi na Belji, to znamo. Ve se ešče v parlamentu dognalo, ka se je tam en čas slabo gospodarilo. K leti bo nači. G. Kerec, voditeo posredovalnice za delo so jako dobro pogodbu sklenoli meseca novembra v Belji za naše delavce. Idite k njim, pa se pogodite. Sobočki farniki. Vi nam pišete, ka je potreben pri Vas misijon i bi ga radi meli. Odpustite, da mi toga članka ne objavimo. V čini mo pa to 1) zato, ar je to ščista cerkvena zadeva, štera sliši pred vašega duhovnoga pastera; 2) pa zato, ar se obrvim pri njih morete zglastiti

od poslanci iz vsake občine. Mi Vam bomo iz srca radi pomagali, da oblast sprazni od financov zaseno stanovanje, ka tá pridlo misijonarje. Rogač K. Nuskova 85. Vse apelacije kak vaša ido v Beograd na gen. direkcijo carin. Vse je sem poslano. Je zdaj že itak rešena stvar, jeli? I. Gomboc. I. Bethlehem. Peneze prejeli za Novine, podporo obečano pa čakamo. Duhovnika domačega zavolo pomenjkanja duhovnikom zdaj ne morete dobiti. Pa pišite mil. pūšpeki. Gumilar Leopold. Tišina. Sini smo poslali tudi kalendar i Novine, dajte nam glas, če zdaj to do rok dobi. E. I. Gederovci. Nežmani smo odposlali pismo agr. dir. v Ljubljano, v šterom je naznanjeno, gde ležijo nji dokumenti. Suvtemi naj si prosijo dotično službo. Vsem. Nieden naročnik naj neodstopi, vsaki naj ešče ednoga novoga pridobi.

Občinska krčma

de se vōdaval 17. decembra popoldnevi ob dvema v Velkoj Polani.

Zglasite se pri župani.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET Maribor,** Aleksandrova cesta 57. Telefon šte 88.

Singer-mašini za šivanje.

Amerikanski Singer šivalni stroji dobijo se za Prekmurje

v trgovini

BRATA BRUMEN

MURSKA SOBOTA

Cerkvena ulica 192. (poleg birovlje)

Dobijo se tudi Singer igle, olje, konci, nadomestilni deli itd. (Šivalni stroji za sabole, šujstre i za familije).

Odavle se na rate (24 mesecov).

Singer šivalni stroji BOURNE & Co. New-York.

Umetni mlin.

Išče se kompaništa na polovico mlina i žage. Mlin je na dve turbini, z tremi dupliškimi valeki (hengeri) i z 2 para kamenjom na vodi Murici. K o daji je tudi eden lokomobil 20 H. P. Kompanist mora meti osemsto jezero dinarov. Oglasiti se pri

Štefan Kumparičl posestniki mlina Razkrižje pošta Štrigova (Medjimurje.)

Velika zaloga gotovih kufrnih

KOTLOV

za žganje žganice izdelani v lastnoj delavnici

po

najpopolnešoj minti

V. WEISS Varaždin

Uska ulica 5. ali Gajeva ulica 6.

K o d a j i

je ena krčma s trgovinov i 4 plūgami oratje zemlje.

Več se pozvedi pri lastniki.

Janoši Koller

v Genterovci.

100 hektoliterski lagev tudi tam na prodajo.

Naročte si „Novine!“